

Dr hab. n. med. Karolina Sieroń
Wydział Nauk o Zdrowiu
Śląskiego Uniwersytetu Medycznego
w Katowicach

Katowice, 12.06.2018

Recenzja rozprawy doktorskiej lek. Kamila Koszela pt.: „Analiza retrospektywna wyników leczenia zespołów bólowych kręgosłupa metodą zachowawczą i zabiegową”

Doktorant w ocenianej pracy porusza ważny i aktualny temat, jakim jest leczenie zespołu bólowego kręgosłupa. Dolegliwości bólowe w zakresie układu kostno-stawowego kręgosłupa dotyczą coraz większego odsetka społeczeństwa w różnym wieku. Składa się na to wiele czynników takich jak sedenteryjny tryb życia, nieprawidłowa postawa ciała, nadwaga oraz brak regularnej aktywności ruchowej. Ustalenie przyczyny dolegliwości bólowych pleców oraz następne jej leczenie często bywa skomplikowane i wymaga interdyscyplinarnego zespołu specjalistów, w skład którego powinien wchodzić lekarz ortopeda, neurolog, neurochirurg, radiolog, reumatolog oraz fizjoterapeuta.

Zespół dysfunkcyjno-bólowy kręgosłupa można określić mianem choroby cywilizacyjnej. Według cytowanego przez Doktoranta piśmiennictwa w całej populacji od 30 rż stwierdza się patologiczne zmiany w obrębie krążka międzykręgowego.

Dolegliwości wynikające ze zmian w obrębie stawów kręgosłupa mogą skutkować okresową niezdolnością podejmowania pracy, co niesie za sobą skutki ekonomiczne.

Lek Kamil Koszela podkreśla, że leczeniem pierwszego rzutu, często bez konsultacji lekarskiej, dolegliwości bólowych w obrębie pleców jest stosowanie niesterydowych leków przeciwzapalnych, dostępnych również bez recepty. Takie postępowanie może prowadzić do powikłań ze strony różnych układów i narządów.

Doktorant w pracy przedstawionej do recenzji analizuje retrospektywnie wyniki leczenia zespołów bólowych kręgosłupa metodą zachowawczą i zabiegową.

Wstęp został napisany w sposób świadczący o dogłębnej znajomości anatomii i fizjologii układu kostno-stawowego kręgosłupa. We wstępie Doktorant opisał również

1

4

po krótko metody leczenia operacyjnego patologii w obrębie stawów kręgosłupa, z uwzględnieniem opieki pooperacyjnej oraz zespołu bólowego po nieskutecznym zabiegu operacyjnym.

Za cel główny Doktorant postawił sobie analizę efektów przebiegu kuracji pacjentów leczonych zachowawczo i zabiegowo w przebiegu zespołu bólowego kręgosłupa spowodowanego dyskopatią. Aby osiągnąć cel główny pracy Autor pracy postawił 5 pytań dodatkowych. Określenie „kuracja” wydaje się być jednak niefortunne w odniesieniu do procesu terapeutycznego.

W pytaniu „Jak wpływa proces rehabilitacji na wynik leczenia chorych nieoperowanych z zespołem bólowym kręgosłupa spowodowanym dyskopatią?” jest zadane w sposób niejasny, ponieważ rehabilitacja jest istotą leczenia u tych chorych.

Na badania uzyskano zgodę Komisji Bioetycznej przy Uniwersytecie Medycznym w Łodzi nr RNN/208/16/KE z dnia 12 lipca 2016 roku.

Całość pracy została przeprowadzona na podstawie analizy historii chorób pacjentów hospitalizowanych w Klinice Rehabilitacji i Medycyny Fizykalnej Uniwersytetu Medycznego w Łodzi.

Grupy są dobrane w sposób prawidłowy, zostały opisane czytelnie, z podziałem grupy osób operowanych zależnie od czasu, jaki upłynął od leczenia operacyjnego do włączenia rehabilitacji.

Wyniki są przedstawione w formie czytelnych tabel i rycin, z komentarzami Autora, które ułatwiają interpretację wyników.

Na początku dyskusji Autor pracy podkreśla rolę właściwego i kompleksowego podejścia do pacjenta z zespołem bólowym kręgosłupa, a mianowicie badania fizykalnego, testów czynnościowych oraz wyników badań radiologicznych. Zwraca uwagę na częstość występowania patologii w obrębie układu kostno-stawowego już od 30rż. Podkreśla istotną rolę edukacji prozdrowotnej i działań prewencyjnych.

W dyskusji Autor ocenianej pracy podkreśla fakt częstego występowania powikłań po zabiegu operacyjnym w obrębie kręgosłupa po postacią (FBSS), co nie musi być związane z powikłanym lub źle przeprowadzonym zabiegiem operacyjnym, a może wystąpić u chorych operowanych prawidłowo i bez wystąpienia komplikacji. Doktorant porównuje wyniki

uzyskane w swoich badaniach z wynikami przedstawionymi przez innych autorów. Podkreśla rolę kompleksowego podejścia do pacjenta z uwzględnieniem nie tylko wyników badań radiologicznych, ale także stanu klinicznego pacjenta. Analizuje wszystkie dostępne metody leczenia nieoperacyjnego zespołów bólowych kręgosłupa oraz korelację tych dolegliwości ze schorzeniami układu sercowo-naczyniowego. Doktorant zwraca uwagę na możliwe powikłania stosowania niesterydowych leków przeciwzapalnych, w szczególności ze strony przewodu pokarmowego. Zwraca również uwagę na fakt, iż stosowanie farmakoterapii jest leczeniem objawowym a nie przyczynowym.

Wnioski w ilości 6 odpowiadają na postawione pytania dodatkowe, jednak ich opisowa forma, zmusza czytającego do poszukiwania ukrytej w nich konkluzji. Moim zdaniem z naukowego oraz praktycznego punktu widzenia najważniejsze są dwa wnioski:

1. Kompleksowa rehabilitacja pacjentów z zespołem bólowym kręgosłupa, spowodowanym dyskopatią, wykazuje istotną skuteczność w działaniu przeciwbólowym, poprawie codziennego funkcjonowania, a także w zmniejszeniu ilości przyjmowanych leków przeciwbólowych.
3. Uzyskane wyniki jednoznacznie wskazują na potrzebę podjęcia rehabilitacji przed planowanym zabiegiem operacyjnym, o ile nie ma bezwzględnych wskazań do wykonania takiego zabiegu. Dopiero w przypadku braku poprawy po leczeniu usprawniającym należy rozważyć ewentualną kwalifikację do zabiegu operacyjnego.

Praca składa się z 116 stron i zawiera wszystkie rozdziały wymagane w tego typu opracowaniach. W pracy umieszczono 23 tabele oraz 274 ryciny. Na piśmiennictwo w ilości 133 składają się pozycje zarówno zagraniczne jak i krajowe, w większości opublikowane po 2005 roku.

W mojej ocenie wartość pracy byłaby znacznie wyższa, gdyby Doktorant opisał obszary kręgosłupa (kręgosłup szyjny, piersiowy, lędźwiowy) i zrandomizował je z odpowiednią grupą kontrolną. Ten niewielki wkład pracy, w którym wyniki badań oparte byłyby na badaniach obrazowych, w sposób szczególny na MRI, umożliwi w mojej ocenie opublikowanie pracy po obronie w liczącym się czasopiśmie.

Przedstawiona do recenzji praca doktorska lek. Kamila Koszeli pt.: „ Analiza retrospektywna wyników leczenia zespołów bólowych kręgosłupa metodą zachowawczą i zabiegową” spełnia wymagania stawiane tego typu opracowaniom. W związku z czym

zwracam się do Wysokiej Rady Wydziału Wojskowo-Lekarskiego Uniwersytetu Medycznego w Łodzi o dopuszczenie Pana lek. Kamila Koszeli do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Klaudiusz Jędrzej